

Witaj w Królestwie Rotria! Zaloguj się lub zarejestruj.

[Zaloguj się](#)

Poniedziałek, 26 Lut

PAŃSTWO KOŚCIELNE ROTRIA PATRIMONIUM SANCTI PAULI

Aktualności: Rejestracja wyłączona. Państwo Skarlandzkie w dniu 8 marca 2017 roku zakończyło swe istnienie, dziękujemy za wspólnie spędzony czas.

[Strona główna](#) [Pomoc](#) [Zaloguj się](#) [Rejestracja](#)

» **POZOSTAŁE** » **Archiwum** » **Państwo Kościelne Rotria** » **Seminarium Duchowne** » **Lekcje (Moderator: Juan Bautista Aldobrandini)** » **5 - Lekcje Teologii**

« poprzedni następny »

Strony: [1] **Do dołu**

DRUKUJ

Autor

Wątek: 5 - Lekcje Teologii (Przeczytany 216 razy)

Juan Bautista Aldobrandini

Moderator
Zasłużony mieszkaniec

Wiadomości: 183
Noli timere; tantummodo crede!

5 - Lekcje Teologii
« dnia: Niedziela, 19 Kwi 2015, 21:22:53 »

I. Pismo święte

Pismo Święte inaczej Biblia (z greckiego *biblion* – zwój papirusu, księga, l.m. *biblia* – księgi) to zbiór ksiąg, spisanych pierwotnie po hebrajsku, aramejsku i grecku, uznawanych przez żydów i chrześcijan za natchnione przez Boga. Biblia i poszczególne jej części posiadają odmienne znaczenie religijne dla różnych wyznań. Na chrześcijańską Biblię składają się Stary Testament i Nowy Testament. Biblia hebrajska – Tanach obejmuje księgi Starego Testamentu.

Stary Testament

Składa się, w zależności od uznawanego kanonu z:

- 39 ksiąg – kanon hebrajski, uznawany przez żydów i wyznania protestanckie. Starożytny, tradycyjny kanon żydowski wymienia znanych obecnie 39 natchnionych ksiąg, jednak wylicza 24 lub 22 księgi, łącząc niektóre obecnie znane księgi. To drugie zestawienie wymieniające 22 księgi że łącząc Księgę Rut z Księgą Sędziów, oraz Lamentacje (Treny) z Księgą Jeremiasza uzyskuje ilość ksiąg równą ilości liter w alfabecie hebrajskim
- 46 ksiąg – kanon katolicki (lub 47 jeśli za odrębną księgę uznać List Jeremiasza, który w wydaniach katolickich stanowi 6 rozdział Księgi Barucha)
- 49 ksiąg – kanon prawosławny (lub więcej, w zależności od lokalnego kultu – prawosławni uznają wszystkie księgi, które pojawiły się w Biblii greckiej – Septuagincie)

Księgi Starego Testamentu powstawały według różnych współczesnych badaczy w okresie od XII do II wieku p.n.e.. Krytyka tradycjonalistyczna uważa jednak, że powstawały one wcześniej, począwszy od XIII, a nawet XV wieku p.n.e..

Treścią Starego Testamentu jest historia i dziedzictwo kulturowe narodu izraelskiego. Zostały one pierwotnie spisane w języku hebrajskim i aramejskim.

Księgi Starego Testamentu chrześcijanie dzielą na:

- księgi historyczne
- księgi profetyczne
- księgi dydaktyczne

Według innego podziału, mającego korzenie w judaizmie, są to: Pięcioksiąg Mojżeszowy (hebr. *Tora*), Prorocy (hebr. *Newiim*) i Pisma (hebr. *Ketuim*).

Na Pięcioksiąg składają się księgi:

Rodzaju
Wyjścia
Kapłańska
Liczb
Powtórzonego Prawa

Księgi proroków – w nich zawarte są wszystkie kolejne proroctwa, czyli zgodnie z tradycją treści, które prorocy na zlecenie Boga przekazywali wiernym. Często znajdują się tam również opisy dziejów poszczególnych proroków:

Jozuego
Sędziów
Samuela (1 i 2 jako jedna księga)
Królów (1 i 2 jako jedna księga)
Izajasza
Jeremiasza
Ezechiela

Dwunastu proroków (Ozeasza, Joela, Amosa, Abdiasza, Jonasza, Micheasza, Nahuma, Habakuka, Sofoniasza, Aggeusza, Zachariasza, Malachiasza)

Księgi hagiograficzne – dzielą się one na księgi poetyckie, będące zbiorami pieśni, przysłów, kazań i poematów, które uznano za święte, oraz księgi o charakterze historyczno-legendarnym, opisujące dzieje osób, które były dla żydów ważne ze względów religijnych, ale nie zostały uznane za proroków:

Psalmów
Przysłów
Hioba
Pieśń nad pieśniami
Rut
Lamentacje Jeremiasza (Treny)
Księga Koheleta (Eklezjastesa, Kaznodziei)
Estery
Daniela
Ezdrasza z Nehemiasza
Kronik (1 i 2 jako jedna księga)

Nowy Testament

Dla chrześcijan, uznających świętość Starego Testamentu, podstawowe znaczenie ma również Nowy Testament, spisany w języku greckim w latach 52 – 98 n.e. Treścią Nowego Testamentu jest ewangelia, czyli "Dobra Nowina", o królestwie Bożym i o zbawieniu głoszona przez Jezusa Chrystusa i jego uczniów, a także dzieje pierwszych gmin chrześcijańskich. niektóre opisy Ewangelii. Nowy Testament składa się z 27 ksiąg: Cztery Ewangelie – Ewangelia wg Mateusza, Marka, Łukasza, Jana Dzieje Apostolskie 13 listów Pawła z Tarsu List do Hebrajczyków 7 listów powszechnych (św. Jakuba, 1 i 2 św. Piotra, 1, 2 i 3 św. Jana, św. Judy Tadeusza) Apokalipsa, zwana też Objawieniem świętego Jana – księga prorocka

II. Historia Zbawienia

W ramach jednej ekonomii zbawienia można wyróżnić poszczególne ekonomie, które wyraziły się w kolejnych przymierzach Boga z ludzkością i kolejnych etapach: Etap pierwszy: od stworzenia świata do czasów przed Abrahamem. W tym czasie miały miejsce dwa przymierza z Adamem i z Noem - ekonomia prawa naturalnego, inaczej prawa powszechnego. Etap drugi: Stare Przymierza, od powołania Abrahama do Chrystusa - ekonomia prawa Mojżeszowego. Etap trzeci: Od wcielenia do paruzji- ekonomia Nowego Prawa Ewangelii, Prawa Ducha Świętego (por. 2 Kor 3,1-18; Rz 8, 1-5; por. Ez 36,26-27; Jr 31:31-34).

III. Jezus Chrystus

Jezus Chrystus [gr. *Iesous*, hebr. Jehoszua, 'Jahwe zbawieniem'], Jezus z Nazaretu, ur. ok. 8/7 p.n.e., zm. 7 IV 30 n.e. (?), założyciel i centralna postać religii chrześcijańskiej, która uważa go zarazem za człowieka i wcielonego Syna Bożego. Imię Jezus określa go od strony człowieczeństwa, natomiast miano Chrystus (gr. *Christós*, Pomazaniec, tłumaczenie słowa Mesjasz) oznacza w teologii imię Boga—człowieka. Treść wiary chrześcijańskiej w Jezusa Chrystusa całościowo ujmuje chrystologia.

Źródła

Głównym źródłem dla poznania życia Jezusa są 4 Ewangelie kanoniczne. Bogate dane historyczne o epoce Jezusa oświetlają bowiem jego osobę tylko pośrednio. Pozostałe księgi Nowego Testamentu, choć zawierają liczne wczesne świadectwa na temat Jezusa, wypowiadają się w sposób raczej teologiczny niż historyczny; z kolei apokryfy i agraфа prawie niczego nie dodają do wiadomości z ksiąg kanonicznych; wzmianki u historyków antycznych oraz w źródłach żydowskich potwierdzają istnienie Jezusa, ale są ubogie, wtórne i stronnicze (Tacyt, Swetoniusz, Testimonium Flavianum Józefa Flawiusza, wzmianki w Talmudzie).

Życie i nauczanie

Jezus urodził się w Betlejem koło Jerozolimy pod koniec panowania króla Heroda I zwanego Wielkim; jego matką była Maria, za ojca uchodził Józef z rodu Dawida, Ewangelie wyrażają przekonanie, że poczęcie Jezusa nastąpiło mocą Bożą przy Zwiastowaniu i akcentują cudowne okoliczności narodzin. W dzieciństwie i młodości mieszkał w Nazarecie w Galilei. Z pozostałej rodziny są wzmianki braciach Pańskich (oraz siostrach), czyli zapewne jego kuzynach. Jezus rozpoczął działalność prawdopodobnie na przełomie 27 i 28 r., wkrótce po Janie Chrzcicielu. Przyjął chrzest od Jana Chrzciciela, a potem zaczął nauczać i gromadzić uczniów (wyróżnioną grupą było Dwunastu, zwanych apostołami; pierwszeństwo wśród nich przyznał Jezus Piotrowi). Dzięki oryginalności nauki i opinii lekarza cudotwórcy gromadził tłumy różnych stanów. Działał niecałe 3 lata; oprócz rodzinnej Galilei odwiedzał krainy sąsiednie i wielokrotnie Jerozolimę (tak to przedstawia Ewangelia św. Jana, gdy 3 Ewangelie synoptyczne skupiają się na Galilei). Posługiwał się zasadniczo językiem aramejskim, choć mógł używać w pewnych sytuacjach hebrajskiego i greki. W nauczaniu Jezusa centralnym motywem było Królestwo Boże (niebieskie); rozumiał on przez nie sferę panowania Bożego, w której już teraz każdy (nawet grzesznik czy nędzarcz) może się znaleźć, zmieniając swe życie — choć w pełni objawi się ono dopiero w czasach ostatecznych. Stosownie do tego Jezus formułował pouczenia dotyczące sposobu życia, etyki, mądrości praktycznej, a także zapowiedzi sądu Bożego w stylu apokaliptyki. Natomiast nie żywił ambicji politycznych i nie utożsamiał się z żadnym ze stronnictw religijnych w judaizmie, choć nauczanie Jezusa z wyrastało z judaizmu i było spokrewnione z ówczesnymi jego nurtami. Budziło ono jednak sprzeczwy, zwłaszcza wśród uczonych w Piśmie i faryzeuszy, którzy podejrzewali Jezusa o podważanie prawa Mojżeszowego i przywłaszczanie sobie Boskiego autorytetu; w kręgach władzy widziano w jego działalności zarzewie buntu. Nauki moralne Jezusa odznaczają się maksymalizmem; odrzucając przepisy formalistyczne, Jezus wzywał do nawrócenia i nadawał przykazaniom moralnym interpretację rozszerzoną (Kazanie na Górze), np. zabronił rozwodów i wezwał do miłości nieprzyjaciół. Takie ujęcie moralności wynika z przekonania o bliskości Królestwa Bożego, jak też z obowiązku naśladowania nieograniczonego miłosierdzia Bożego. Jezus nauczał w formach prostych, spokrewnionych z żydowską literaturą mądrościową. Były to maksymy, odpowiedzi na pytania oraz przypowieści, szczególnie charakterystyczne dla Jezusa, które w formie obrazów wziętych z przyrody i życia codziennego objaśniały naturę Królestwa Bożego i uczyły na potrzebę przemiany życia. Ewangelie przytaczają szereg wypowiedzi Jezusa o sobie, nazywał siebie Synem Człowieczym (człowiekiem, ale również postacią czasów ostatecznych), oraz po prostu Synem (we wzajemnej więzi miłości i poznania względem Boga jako Ojca). W swojej działalności odgrywał rolę nauczyciela, proroka i charyzmatycznego uzdrowiciela. Nie nazywał siebie Mesjaszem, choć bywał tak określany. Sporo miejsca poświęcają Ewangelie cudom Jezusa: nadzwyczajnym uzdrowieniom i dowodom władzy nad naturą; służą one za przykład i dowód zbawczej mocy Jezusa. Ponadto Jezus dokonał szeregu czynności o wydźwięku symbolicznym (uczta z celnikami, umycie nóg uczniom itp.). Przybywając po raz ostatni do Jerozolimy, przed świętem Paschy 30 r., Jezus spodziewał się śmierci. Podczas Ostatniej Wieczerzy z uczniami mówił im o sobie i swej misji, oraz pobłogosławił chleb i wino, dając je uczniom jako swoje Ciało i Krew (Eucharystia). Tej samej nocy Jezus został pojmany w Getsemani na Górze Oliwnej w wyniku zdrady Judasza Iskarioty i postawiony przed Annaszem i Kajfaszem (urzędującym arcykapłanem) oraz sanhedrynem. Po przesłuchaniu (które nie miało cech procesu sądowego) postanowiono go uśmiercić; głównymi motywami tej decyzji były: widzenie w Jezusie potencjalnego przywódcy buntu przeciwko Rzymowi i jego wystąpienia przeciwko świątyni; religijnego uzasadnienia dostarczył zarzut bluźnierstwa, wynikły stąd, że Jezus sam potwierdził, iż jest Mesjaszem, Synem Bożym. Kajfasz przedstawił prefektowi rzymskiemu, Poncjuszowi Piłatowi, oskarżenie akcentujące roszczenia Jezusa do godności mesjańskiej czyli królewskiej, a ten skazał Jezusa na śmierć przez ukrzyżowanie. Nastąpiło ono na wzgórzu Golgota pod Jerozolimą, prawdopodobnie na dzień przed Paschą, w piątek 7 IV 30 (Męka Pańska); rok 33 jest o wiele mniej prawdopodobny. Po śmierci na krzyżu Jezus został pochowany w pobliskim grobowcu. Ewangelie podają, że na trzeci dzień po śmierci kobiety z otoczenia Jezusa i apostołowie odkryli, że grób jest pusty. Potem świadkowie ci wielokrotnie widzieli Jezusa żywego, tak w Jerozolimie, jak w Galilei (zmartwychwstanie Jezusa, chrystofanie). Stało się to źródłem wiary w Jezusa i zasadniczym argumentem na

rzecz jego boskości. Zarazem Nowy Testament manifestuje świadomość, że zmartwychwstanie J.Ch. należy do innego porządku, niż życie doczesne, i jak jego cuda i boskość poznawalne jest przez wiarę.

IV. Chrześcijaństwo

Chrześcijaństwo jest jedną z głównych religii monoteistycznych wyznawanych na całym świecie. Jest to największa religia pod względem wyznawców, którzy stanowią 1/3 całej populacji. Najliczniej reprezentowanie grupy znajdują się w Europie, Amerykach, Australii i Afryce. Chrześcijaństwo skupia w sobie wiele odłamów, które powstały przez lata, opierający się jednak na jednej nauce Jezusa Chrystusa. Większość wyznań podziela dogmat trynitarny (Bóg występuje w trzech osobach) oraz świętość Marii jako Matki Boskiej. Święto księgą chrześcijaństwa jest Biblia, składająca się z Nowego i Starego Testamentu.

Nazwa i symbolika

Zgodnie z Dziejami Apostolskimi (11,26) "W Antiochii po raz pierwszy nazwano uczniów chrześcijanami" (gr. *Christianos*). Określenie to pochodziło prawdopodobnie z kręgów pogańskich i miało początkowo negatywny wydźwięk. Z czasem zaczęło wyrażać odrębność wiernych. Pierwsze użycie terminu chrześcijaństwo (gr. *Christianismos*) odnotowano w Liście do Koryntian. Pojawia się ono również u Tertuliana, Grzegorza z Nyssy i u innych pisarzy wczesnochrześcijańskich. Pierwotnie symbolem chrześcijaństwa była ryba (greckie słowo *ICHTYS* – to znaczy RYBA, odczytywano jako formułę powstałą z pierwszych liter rozbudowanego imienia Mesjasza: JEZUS CHRYSSTUS SYN BOŻY ZBAWICIEL: **I** – esous **Ch**- ristos **Th**-eou **Y**-ios **S**-oter), zaś w III w. stał się nim krzyż. Nawiązano w ten sposób do dwóch pierwszych liter greckich słowa Christos (X – chi i P – ro), a następnie również do ukrzyżowania Jezusa.

Historia

Chrześcijaństwo powstało w I w. n. e. w łonie ówczesnego judaizmu, jako wynik działalności Jezusa, jego nauczania, czynów, śmierci oraz zmartwychwstania, które od początku stanowiło gł. tezę wiary chrześc. i motyw działania pierwszych chrześcijan. Pierwsza wspólnota chrześcijańska powstała w Jerozolimie po Zesłaniu Ducha Świętego (prawdopodobnie 30 r. n. e.), była skupiona wokół 12 apostołów z Piotrem na czele i praktykowała chrzest, Eucharystię i życie wspólnotowe; misjonarze chrześcijańscy zwracali się do Żydów w kraju Izraela i w diasporze, ale również do pogan, wśród których osiągnęli większe sukcesy (zwłaszcza św. Paweł); po wojnie żydowskiej (66-70 r.) nastąpiło zupełne zerwanie między judaizmem a chrześcijaństwem. Nazwa chrześcijanie (od Chrystusa) powstała w Antiochii Syryjskiej w połowie I w. Chrześcijanie tworzyli wspólnoty lokalne, a zarazem mieli świadomość przynależności do jednej religijnej wspólnoty wiary i życia w Chrystusie (Kościół). Tradycja o Jezusie oraz wiara i życie pierwotnego chrześcijaństwa znalazły wyraz w spisanych w 2 połowie I w. księgach Nowego Testamentu, które wszedłszy do kanonu Biblii stanowiły odtąd podstawę chrześcijaństwa. Po śmierci apostołów ukształtowała się zasada jednoosobowego przełożenia w gminach chrześcijańskich, na przeł. I/II w. zaś istniała już 3-stopniowa hierarchia (biskup, prezbiterzy, diakoni). Wyróżnione miejsce zajmowali biskupi Rzymu, następcy św. Piotra, który tam poniósł śmierć. Do pocz. IV w. w niektórych prowincjach rzymskich chrześcijaństwo przyjęła prawie połowa mieszkańców, osiągnęło też ono znaczne wpływy w krajach na wschód od imperium. Stało się tak mimo wielokrotnych krwawych prześladowań chrześcijan ze strony ludności pogańskiej i władz państw, (m. in., za panowania cesarzy: Nerona, Domicjana, Trajana, Marka Aureliusza, Decjusza i Dioklecjana); męczeństwo stawało się świadectwem wierności Chrystusowi, które przyciągało do nowej religii. Na fundamencie Biblii formowała się w II-III w. teologia i filozofia chrześcijaństwa. (Ojcowie Apostolscy, apologeti, Justyn, Ireneusz z Lyonu, Klemens Aleksandryjski, Orygenes, Tertulian, Cyprian i in.) korzystające z języka i dorobku kultury gr. -rzym., a zarazem polemizujące z politeizmem, gnostycyzmem oraz ruchami heretyckimi (doketyzm, marcjonici i in.). Duchowość i asceza wyraziły się m. in. w powstaniu życia zakonnego (Egipt — Antoni Wielki, Pachomiusz). Ustanowienie tolerancji religijnej przez cesarza Konstantyna Wielkiego (tzw. edykt mediolański 313) spowodowało, że chrześcijaństwo osiągnęło przewagę w krajach imperium rzymskiego i 380 stało się jego religią państwową (Teodozjusz I Wielki). Wolność religijna umożliwiła zorganizowanie się chrześcijaństwa w skali całego imperium (patriarchaty, metropolie) oraz gromadzenie się biskupów na synodach i soborach. Sobory potwierdziły chrześcijańską wiarę w Tróję Świętą, a w szczególności boskość Syna Bożego (sobór nicejski 325) i Ducha Świętego (Sobór Konstantynopolitański I 381) oraz wiarę w 2 natury w Chrystusie, boską i ludzką (sobór chalcedoński 451), jak też godność Marii jako Matki Bożej (sobór efeski 431). Bodźcem dla oficjalnego ogłaszania dogmatów były spory doktrynalne, szczególnie wokół problemu boskości Chrystusa (subordynacjonizm, arianizm, nestorianizm, monofizytyzm i in.). W cesarstwie rzymskim arianie uzyskali okresową przewagę polityczną, natomiast nestorianizm i monofizytyzm w połączeniu z poczuciem odrębności narodowej, doprowadziły do odseparowania się Kościołów w Azji i Afryce (Armenia, Mezopotamia, Syria, Egipt, Etiopia). Umieszczenie stolicy cesarstwa w Konstantynopolu przyczyniło się do wzrostu znaczenia biskupów, a potem patriarchów tego miasta. W IV-V w. nastąpił też bujny rozwój kultury chrześcijańskiej: teologii, wiedzy biblijnej oraz filozofii (ojcowie Kościoła, zwł. Atanazy Wielki, Bazyli Wielki, Grzegorz z Nazjanzu, Grzegorz z Nyssy, Jan Chryzostom, Cyryl Aleksandryjski, pseudo-Dionizy, Ambroży, Hieronim ze Strydonu, Augustyn), życia duchowego, życia monastycznego (Bazyli Wielki, Augustyn, w VI w. - Benedykt), studiów historycznych (Euzebiusz z Cezarei), liturgii, kaznodziejstwa, poezji religijnej, budownictwa sakralnego, sztuki. W wyniku wędrówek ludów chrześcijanie na Zachodzie znaleźli się pod władzą Germanów, arian lub pogan, którzy stopniowo przyjmowali kulturę łacińską i chrześcijańską ortodoksję (chrzest Chlodwiga ok. 500, chrystianizacja Niemiec VIII w.). We wczesnym średniowieczu kultura chrześcijańska rozwijała się w Irlandii, Hiszpanii pod panowaniem Wizygotów, oraz w okresie renesansu karolińskiego. Do nielicznych wybitnych myślicieli tego okresu należeli m. in. Beda Czcigodny, Alkuin, J. Szkot Eriugena. Wiedzę religijną i kulturę kultywowały głównie zakony (benedyktyni), które też prowadziły żywą działalność misyjną (zwł. mnisi iroszkoccy). Chrześcijaństwo łacińskie rozprzestrzeniało się na coraz to nowe obszary w IX-XI w.: Czechy, Polskę i Skandynawię, a w XIII-XV na Litwę, ostatni europejski kraj pogański. Wzrósł autorytet papieży, wśród których były bardzo wybitne osobistości (Leon I, Grzegorz I), ale w IX-X w. papiestwo, zdominowane przez walki polityczne w Rzymie i istniejącym od 754 Państwie Kościelnym, przeżyło upadek. W VII-IX w. chrześcijaństwo greckie w cesarstwie bizant. doznawało wstrząsów pod wpływem monoteletyzmu (VII w.) i obrazoburstwa (ikonoklazm), ale dotychczasowy poziom kultury chrześcijańskiej, w tym teologii (Maksym Wyznawca), nie uległ obniżeniu Zorganizowane w patriarchacie Konstantynopola było uzależnione od cesarzy (cezaropapizm). W IX w. Bizancjum rozpoczęło skuteczną chrystianizację Słowian (Cyryl i Metody; chrzest Rusi w X w.). Zatargi z oddalonym politycznie, językowo i kulturalnie Rzymem, nominalnie uznawanym za pierwszą stolicę chrześcijaństwa, doprowadziły do stopniowego zerwania łączności między chrześcijaństwem zachodnim i wschodnim, głównie na tle politycznym (schizma Focjusza, wzajemne ekskomuniki: legata papieskiego i patriarchy 1054, IV krucjata 1204); eksponowane przy okazji różnice teologiczne (Filioque) i liturgiczne miały faktycznie mniejsze znaczenie. Odtąd historia Kościołów — katolickiego na Zachodzie i prawosławnego na Wschodzie — przebiegała w dużym stopniu odrębnie. Ekspansja muzułmanów arabskich od VII w. objęła większość krajów monofizyckich i nestoriańskich, część chrześcijan gr. (melchici) i łac. (Afryka Północna, a potem Hiszpania). W ciągu następnych wieków dyskryminowani chrześcijanie stopniowo zaczęli się tam stawać mniejszością Natomiast zdołali odzyskać Hiszpanię (rekonkwista) oraz przejściowo Palestynę i część Syrii (krucjaty). Muzułmańscy Turcy zniszczyli cesarstwo bizantyjskie (zdobycie Konstantynopola 1453), a do początku XX w. wyparli chrześcijan (greckich i ormiańskich) z Azji Mniejszej; ich rządy nad Bałkanami XV-XIX w. spowodowały lokalnie islamizację. Od XI w. w chrześcijaństwie zachodnim zaczęto przeprowadzać reformy (kluniacka; Grzegorz VII), a równocześnie nastąpił wzrost jego roli politycznej (krucjaty, Innocenty III). Ścisły alians Kościoła ze strukturą władzy feudalnej

wywołał reakcję w postaci zabarwionych społecznie herezji średniowiecznych, zwalczanych przez inkwizycję, oraz zakonów żebrzących (franciszkanie, dominikanie); życie umysłowe w tym okresie reprezentowali m. in.: Sylwester II, Anzelm z Canterbury, P. Abelard, Albert Wielki, Tomasz z Akwinu, Bonawentura, J. Duns Szkot, W. Ockham, J. Eckhart, Tomasz a Kempis; również wtedy powstały pierwsze uniwersytety; rozkwitła architektura i sztuka romańska i gotycka oraz muzyka gregoriańska. Papiestwo zostało jednak osłabione przez schizmę zachodnią (awiniońską); próby unii z Bizancjum okazały się nietrwałe (Lyon 1274, Florencja 1439); powstały ruchy kontestacji doktrynalno-politycznej (koncyliaryzm, husytyzm); renesans przyczynił się do zeświecczenia papiestwa.

W XVI w. Europę pn. ogarnęła reformacja (M. Luter, J. Kalwin); powstanie protestantyzmu stało się zarzewiem wzajemnych prześladowań i wojen religijno-politycznych, doprowadzając do trwałego podziału na kraje katolickie i protestanckie (Anglia, Skandynawia, północne Niemcy). Jednoczesna reforma wewnątrz katolicyzmu (sobór trydencki, jezuita, kontrreformacja) akcentowała tradycję łacińską i władzę papieża (później Sobór Watykański I), natomiast w sztuce wyraziła się najpełniej w baroku. Udana unia z prawosławnymi w państwie polsko-litewskim (Brześć 1596, unia) pogorszyła jednak stosunki między katolikami i prawosławnymi. W ramach protestantyzmu wyłoniły się w XVIII-XX w. liczne nowe wyznania.

Odkrycia geograficzne i zakładanie kolonii pozwoliły na ekspansję chrześcijaństwa poza Europę; katolicyzm zdominował posiadłości hiszpańskie i portugalskie, dotarł do Indii (Franciszek Ksawery), Chin (M. Ricci) i Japonii, osadnicy europejscy, głównie protestanccy, zajęli Amerykę Północną; od XIX w. katolicy i protestanci prowadzą misje prawie na całym świecie.

Laicyzacja i sekularyzacja kultury europejskiej, trwająca od renesansu przez oświecenie i rewolucję francuską aż po czasy współczesne, która przejawiała się m. in. w świeckości państw w XIX-XX w., ruchach deistycznych (wolnomularstwo), ateistycznych (zwłaszcza marksizm) i nacjonalistycznych (nazizm), a współcześnie w religijności synkretystycznej oraz materializmie praktycznym — osłabiła w krajach bogatszych wpływ chrześcijaństwa na życie publiczne i prywatne; niejednokrotnie prowadziła ona również do kryzysów wewnątrz samego chrześcijaństwa (tendencje modernistyczne w doktrynie i liberalne w etyce); w pewnych przypadkach chrześcijaństwo było nawet religią prześladowaną (np. kraje komunistyczne). Mimo tych obiektywnych przeszkód chrześcijaństwo przejawiało żywotność w sferze doktryny, co uwidoczniło się w asymilacji metod historycznych w teologii, w podjęciu wyzwania współczesności przez Sobór Watykański II, ekumenizmie i dialogu międzyreligijnym, a także w życiu duchowym (różne formy powrotu do źródeł i ruchy religijne), oraz społecznym (chrześcijaństwo, stowarzyszenia i partie polityczne). Liczbę wyznawców chrześcijaństwa szacuje się na blisko 1, 8 mld, czyli ponad 30% ludności świata (katolicy ok. 970 mln, prawosławni 150 mln, starożytna Kościoły wsch. 30 mln, anglikanie 60 mln, protestanci 300-450 mln, sekty na pograniczu chrześcijaństwa ok. 150 mln). Chrześcijaństwo jest największą z religii monoteistycznych; chrześcijanie przeważają w Europie, Ameryce i Australii, w Afryce stanowią ok. 1/3 ludności, w Azji — niewielką mniejszość.

Podstawy wiary i znaczenie

Chrześcijaństwo odwołuje się do Objawienia otrzymanego od Boga, którego pełnią jest osoba i nauczanie Jezusa; przekazuje je tradycja chrześcijańska, zwłaszcza zawarta w Biblii, która jest podstawą wiary i teologii; chrześcijaństwo uznaje też możliwość odkrycia Boga i zasad moralnych drogą rozumową, z istnienia i natury świata. Główne punkty doktryny, uznawane przez większość wyznań chrześcijańskich, są zawarte w wyznaniach wiary, zwłaszcza Credo nicejsko-konstantynopolitańskim (mszalnym) z 381 i w przyjmowanym przez chrześcijaństwo zachodnie Składzie apostoelskim. Na treść chrześcijaństwa składają się prawdy wiary i zasady moralne, społeczność Kościoła z liturgią i sakramentami oraz indywidualne życie duchowe; składniki te są traktowane łącznie, z podkreśleniem uczestnictwa osobowego i konieczności stosowania doktryny w praktyce. Chrześcijaństwo głosi wiarę w jednego Boga w 3 Osobach (Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty), czyli Tróję Świętą. Wobec wszystkich innych bytów Bóg jest Stwórcą i Panem; ludzie zostali stworzeni do życia z Bogiem, jako dzieci Boże, kochani przez Boga i powołani do kochania go; człowiek został stworzony jako mężczyzna i kobieta; dary Boże: miłość, rozum, wolność i władza nad światem upodabniają ludzi do Boga, są oni zdolni do relacji z Bogiem; nadużywając wolności zerwali jednak z nim i czynią zło (grzeszą), czego skutkiem są udręki życia z dala od Boga oraz podleganie śmierci. Bóg objawia się jednak ludziom w ciągu historii i chce ich wybawić; pierwszym etapem było objawienie się narodowi Izraela, od czasów Abrahama i Mojżesza; pełnię Objawienia i zbawienia przyniósł Jezus Chrystus, syn Marii, który jest wcielonym Synem Bożym, prawdziwym Bogiem i prawdziwym człowiekiem, który za ludzi umarł na krzyżu, a następnie zmartwychwstał w chwale; fakt zmartwychwstania jest widziany jako główny argument na rzecz chrześcijaństwa i konieczny fundament chrześcijańskiego wyznania wiary. Wszyscy ludzie są wezwani do wiary w Chrystusa; ci, którzy go przez chrzest przyjęli, tworzą społeczność religijną zwaną Kościołem (Lud Boży, Ciało Chrystusa); Duch Święty nieustannie działa w Kościele, który jest świadkiem Objawienia i środkiem do zbawienia świata; podziały chrześcijaństwa, których skutkiem było powstanie odrębnych organizacji kościelnych, są przez chrześcijan różnych wyznań uważane za niezgodne z wolą Bożą. Przeznaczeniem ludzi jest powrót do Boga; zmarli spotkają Boga (niebo), choć zatwardziałość w złem grozi wiecznym potępieniem (piekło); w przyszłości chrześcijaństwo oczekuje triumfalnego powrotu Chrystusa (paruzja, sąd ostateczny), powszechnego zmartwychwstania, przemiany świata i wiecznego życia w Bogu.

Chrześcijaństwo wzywa człowieka do nawiązania osobistej więzi z Bogiem, której czynnikami są: Słowo Boże, wiara, łaska, sakramenty, modlitwa, mistyka i kontemplacja; właściwą postawą wobec Boga jest miłość, adoracja i rozumne, wolne posłuszeństwo; zewnętrzną i społeczną formą modlitwy i adoracji jest w Kościele kult (liturgia), w sakramentach znakom zewnętrznym towarzyszy wewnętrzny dar łaski. Według chrześcijaństwa Bóg żąda od ludzi miłości bliźniego, która jest nieodłączna od miłości Boga oraz stanowi jej konieczny sprawdzian (wzorem jest tu miłość Osób w Trójcy i miłość Boga do ludzi); wymagania zawarte w przykazaniu miłości bliźniego są konkretyzowane w przykazaniach szczegółowych, zawartych w Biblii (zwł. Dekalog: nakaz uznania Boga i ochrona życia ludzkiego, wierności małżeńskiej i rodziny, własności) Jezus żąda od człowieka doskonałości (Kazanie na Górze), etyka chrześcijańska domaga się naśladowania Chrystusa i pokazuje drogę do świętości, jej uzasadnieniem jest wiara, że Bóg jest miłością, a przeznaczeniem ludzi — wieczne życie z Bogiem, z tego, że człowiek czyni zło, wynika konieczność nawrócenia i stałego nawracania się (metanoja, sumienie). Reprezentanci chrześcijaństwa wobec zmiennych okoliczności społecznych i kulturowych formułują szczegółowe wskazówki duchowe, moralne, prawne i praktyczne co do realizowania zasad chrześcijaństwa (np. szkoły duchowości, prawo małżeńskie, nauczanie społeczne).

Mimo istnienia zrębu zasad wspólnych, różnice między wyznaniem chrześcijańskim pozostają liczne, katolicyzm, prawosławie i protestantyzm różnią się głównie w poglądach na naturę, rolę i strukturę Kościoła, niektórzy chrześcijanie nie chcą być przypisani do określonego wyznania, odrębne są poglądy protestantów na wiarę, łaskę i sakramenty, mniejszą rolę odgrywają spory co do Trójcy i Chrystusa (oprócz starożytnych Kościołów wschodnich i unitarianizmu trzeba tu wymienić tendencję liberalną go protestantyzmu do widzenia w Jezusie głównie człowieka) Z przekonania o wynikłej z Objawienia znajomości prawdziwego Boga wynika dla chrześcijan prawo i obowiązek misji głoszenia swojej nauki wszystkim ludziom. Chrześcijaństwo widzi siebie jako wyróżnione narzędzie Boga w dziele zbawienia świata. W stosunku do innych religii nie zajmuje postawy jednolitej, od starożytności w chrześcijaństwie istnieją na ich temat opinie negatywne (że są przeszkodą dla prawdziwej wiary, a nawet dziełem szatana) i przychylne (że są owocem szczerego poszukiwania Boga, odpowiedzią na objawienie się Boga poprzez świat stworzony, a nawet drogą do zbawienia dla swoich wyznawców), szczególne miejsce zajmuje judaizm, jako religia odwołująca się do tego samego Objawienia (Stary Testament).

Wpływ chrześcijaństwa na historię i kulturę był olbrzymi. Chrześcijaństwo starożytne dokonało syntezy żydowskiego monoteizmu i surowej etyki z kulturą grecką (filozofia, nauka, literatura i sztuka) oraz organizacją rzymską. Przyczyniło się do przetrwania tego dorobku po upadku cesarstwa rzymskiego i do przekazania go innym ludom Zasady etyczne chrześcijaństwa i wartość przypisywana przez chrześcijaństwo osobie ludzkiej inspirowały wprost lub pośrednio ruchy broniące ludzkiego życia, godności, wolności i sprawiedliwości, a tym samym sprzyjały

kształtowaniu się życia społ. opartego na tych zasadach, istotne było tu przekonanie chrześcijan, że wiara musi nieść konsekwencje praktyczne, stąd często uważa się za skutek chrześcijaństwa np. działalność charytatywną, zniesienie niewolnictwa, uznanie godności kobiety, a nawet powstanie kapitalizmu w krajach protestanckich. Chrześcijaństwo było także bezpośrednią inspiracją dla powstawania wybitnych dzieł literatury, sztuk plastycznych i muzyki.

V. Lektura obowiązkowa

Księga Rodzaju rozdz. 1-4; 6-9; 12-22
Księga Wyjścia rozdz. 3; 12; 20
Księga Izajasza rozdz. 9, 1-6; 11; 53;
Księga Ozeasza rozdz. 11
Ewangelia wg św. Łukasza
Dzieje Apostolskie

 Zapisane

Juan Bautista kardynał Aldobrandini FSSPA

Hrabia Bergamo
Rektor Królewskiej Akademii Skarlandu, Uniwersytetu Rotryjskiego oraz Profesor prawa

Strony: [1] **Do góry**

DRUKUJ

« poprzedni następny »

» **POZOSTAŁE** » **Archiwum** » **Państwo Kościelne Rotria** » **Seminarium Duchowne** » **Lekcje (Moderator: Juan Bautista Aldobrandini)** » **5 - Lekcje Teologii**

Skocz do:

=====> Lekcje ▼

Idź